

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

ผู้ศึกษามีการศึกษา 2 วิธี คือ

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาภาคสนาม เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังแดนชุมชนบำบัด 2 ที่เป็นสมาชิกของ 5 กิจกรรม ที่มีขึ้นเพื่อการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง และรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมโดยผู้ศึกษาเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังแดนชุมชนบำบัด 2 ที่เป็นสมาชิกของ 5 กิจกรรม ที่มีขึ้นเพื่อการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 301 คน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกิจกรรม จำนวน 5 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่างเป็นสิ่งสำคัญในการอนุมานถึงประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการบัญญัติไตรยางศ์ ในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 60 คน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม ๆ ละ 1 คน จำนวน 5 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1
การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กิจกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นสมาชิก	จำนวนประชากร (คน) (ในสมุดประจำตัวผู้ต้องขัง)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน) (วิธีบัญญัติไตรยางศ์)
1. โยคะ	214	43
2. โปรแกรมฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ	12	2
3. คาบาเรต์	20	4
4. เรือนจำเรือนธรรม	40	8
5. การศึกษาสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือ หรือผู้ต้องการศึกษาต่อ	15	3
รวม	301	60

จากตารางสามารถอธิบายขั้นตอนในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการนำจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 301 คน มาเทียบบัญญัติไตรยางศ์

1. จำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกกิจกรรมโยคะ $\frac{214}{301} \times 60 = 42.60 = 43$ คน
2. จำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกกิจกรรมโปรแกรมฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ $\frac{12}{301} \times 60 = 1.80 = 2$ คน
3. จำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกกิจกรรมการขับร้องเพลงประสานเสียง $\frac{20}{301} \times 60 = 3.60 = 4$ คน
4. จำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกกิจกรรมเรือนจำเรือนธรรม $\frac{40}{301} \times 60 = 7.80 = 8$ คน

5. จำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกการศึกษาสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือ หรือผู้ต้องการศึกษาต่อ

$$\frac{15}{301} \times 60 = 2.4 = 3 \text{ คน}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ต้องขังแดนชุมชนบำบัด 2 ที่เป็นสมาชิกของ 5 กิจกรรม ที่มีขึ้นเพื่อการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง โดยเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ สถานภาพสมรส อาชีพครั้งสุดท้ายก่อนต้องโทษ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ กำหนดโทษ

ส่วนที่ 2 กิจกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นสมาชิก ได้แก่ โยคะ โปรมแกรมฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ คาบาเรตต์ เรือนจำเรือนธรรม การศึกษาสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือหรือผู้ต้องการศึกษาต่อ และความต่อเนื่องในการทำกิจกรรม

ส่วนที่ 3 ระดับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ/อารมณ์ และสติปัญญา

ส่วนที่ 4 กิจกรรมเพื่อการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

2. ผู้ศึกษาโดยใช้แนวการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นสมาชิก โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

ส่วนที่ 1 หน้าที่และความรับผิดชอบ อาทิ เป็นผู้ดูแลกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป็นผู้นำกิจกรรมหรือเป็นผู้ฝึกอบรม เป็นต้น

ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านร่างกาย จิตใจ/อารมณ์ และสติปัญญา

ส่วนที่ 3 รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรม อาทิ จำนวนสมาชิก ระยะเวลาดำเนินงาน ลักษณะกิจกรรมที่ทำ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ผลสำเร็จของกิจกรรม อาทิ สมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ มีพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ภายหลังจากพันธกิจสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง ไม่กลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก เป็นต้น

ส่วนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อทำหนังสือขออนุญาตกรมราชทัณฑ์สำรวจข้อมูลและแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานีตามแบบสอบถามที่ได้จัดทำไว้

2. วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 กรมราชทัณฑ์อนุญาตให้เข้าสำรวจข้อมูลและแจกแบบสอบถามและแจ้งให้ผู้อำนวยความสะดวกทัณฑสถานฯ ทราบและอนุญาตให้ผู้ศึกษาทำการสำรวจและแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง

3. วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2550 ผู้ศึกษาประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมในการแจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างให้แก่ผู้ศึกษาในวันที่ 1 มีนาคม 2550

การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรงเพื่อขออนัดสัมภาษณ์ ตามวันและเวลาที่ตกลงร่วมกัน

2. วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2550 สัมภาษณ์นายชูศักดิ์ วรรณนุญภัทร์ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานฝึกอบรมและฝึกวิชาชีพ 6 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมโยคะและคาบาเรต์

3. วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 สัมภาษณ์นางสาวจิรา สง่าพันธ์ ตำแหน่ง นักจิตวิทยา 5 สังกัดฝ่ายสถานพยาบาล ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโปรแกรมการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ และ

4. วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 สัมภาษณ์นายนิรันดร์ เหลืองอร่าม ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6 และนายกัมปนาท คำพูล ตำแหน่ง อนุศาสนาจารย์ 3 สังกัด ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามแล้ว จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package to the Social Sciences หรือ SPSS) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ดังนี้

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบาย ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ สถานภาพสมรส อาชีพก่อน ต้องโทษ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ กำหนดโทษ และกิจกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นสมาชิก ได้แก่ โยคะ โปรแกรมฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ คาบาเรต์ เรือนจำเรือนธรรม การศึกษาสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือและผู้ต้องการศึกษาต่อความต่อเนื่องในการทำกิจกรรม

2. การหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกณฑ์กำหนดค่าระดับวิเคราะห์ผลจากการสร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตของผู้ต้องขัง ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ/อารมณ์ และด้านสติปัญญา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละตัวแปรมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{(3-1)}{3} = 0.66$$

จากวิธีการดังกล่าว สามารถจัดระดับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง มีความคิดเห็นในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง มีความคิดเห็นในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตในระดับมาก

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม ในการทดสอบ ความสัมพันธ์ ระหว่างกิจกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นสมาชิกต่อการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตตามกรอบ การศึกษากับปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์ความต่างไว้ที่ 0.15 กล่าวคือผลต่างของ ค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 0.15 ขึ้นไปแสดงว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่เปรียบเทียบ

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เปรียบเทียบความแตกต่างของ 3 กลุ่ม ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมกับระดับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังโดยใช้วิธีการ Anova (F-Test) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05